

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายชุด “ความทรงจำและจำ” (“Mind and Impressive...”)
 สำหรับการจัดแสดงผลงานนิทรรศการภาพถ่ายจากตุรกี Turkish Delight
 Creative Method of the Black and White Photography Project for Photographic Exhibition
 Turkish Delight at the Bangkok Cultural Centre Case study “Mind and Impressive...”

พิจักษณ์ ทนชัยบุตร

กลุ่มการถ่ายภาพ สาขาวิชาการออกแบบ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายถึงกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายขาวดำจากการเดินทางเป็นเวลาสิบวันในประเทศตุรกีของผู้วิจัยเพื่อนำมาจัดแสดงในนิทรรศการภาพถ่ายจากตุรกี Turkish Delight ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครของคณาจารย์สาขาวิชาการถ่ายภาพคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม 2557

ในบทความนี้จะทำการบรรยายถึงขั้นตอนกระบวนการเตรียมงานกระบวนการคิดและการผลิตภาพ อธิบายถึงประสบการณ์ของช่างภาพที่ต้องเดินทางในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคยซึ่งเป็นลักษณะปกติทั่วไปของการถ่ายภาพ สารคดีโดยแบ่งกระบวนการอธิบายออกเป็นสองส่วนได้แก่ 1. การสร้างสรรค์แนวคิดในการทำงานและการทำงานในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคย 2. กระบวนการคัดเลือกภาพเพื่อจัดแสดงและกระบวนการการผลิตภาพถ่ายการสแกนภาพการพิมพ์สภาพในทางปฏิบัติของการทำงานถ่ายภาพช่างภาพจะต้องเข้าไปทำงานในพื้นที่ที่ไม่คุ้นชินหรือไม่เคยไปมาก่อนโดยมากมักจะมียะเวลในการทำงานจำกัด ดังนั้นกระบวนการค้นหาและสร้างแนวคิดในขณะที่เดินทางถ่ายภาพหรืออยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงาน จึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเมื่อช่างภาพเหล่านั้นนำภาพกลับมาที่มีความจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกภาพเพื่อนำไปตีพิมพ์หรือจัดแสดงตามรูปแบบของการนำเสนอในสื่อต่างๆ

กระบวนการทำงานของช่างภาพมักจะไม่ต้องได้รับการอธิบายเท่าใดนักทั้งที่เป็นการทำงานที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนพยายามที่จะอธิบายกระบวนการการทำงานของตนเองทั้งสองส่วนเพื่อที่จะได้เป็นแนวทางให้กับช่างภาพและผู้สนใจได้เห็นกระบวนการที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของตนเองต่อไป

คำสำคัญ: การถ่ายภาพ ภาพถ่ายขาวดำ กระบวนการสร้างสรรค์การสร้างแนวคิด การคัดเลือกภาพ การสแกนภาพ

Abstract

This article has been written to explain the creative method for the 10 days travel in Turkey photography exhibition "Turkish delight", by the group of Photography instructors Department of Communication Design Faculty of Architecture King Mongkut Institute of Technology Land Krabang at the Bangkok Art and Culture Centre between July 15th - August 3rd, 2014.

This article would present the way that photographer create his thinking process to create the concept for his own narrative, the working on the location, the images selection and the printing process. This article divides in two part the first part convey how did the photographer developed his concept and how did he

work on locations. The second are show how the photographic production such as the scanning from films, the printing process and the images editing for exhibition are created.

Practically, many photographers always work in the unfamiliar areas at limited times, so the information to prepare for their trip are difficult for them to create their 's concept, narrative form and looking for the subject that can present their story. Also the images editing and photo printing are serious process which photographers have to concern in difference forms of presentation. However, the photographer's working method is not seldom explain beside present their own final works. On the other hand the working process are needed to be explain as well. I use my photography project which present in this exhibition and use the documentary photography narrative form to present the way that photographer develop his project from the point of creating the concept to select the picture for exhibition step by step, in order to show others photographer as an example to guide them to create their own arts work.

Keyword: Photography Black and White photography Photography project concept development Image Editing Image scanning

1. บทนำ

การเดินทางไปในเพื่อบันทึกภาพและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเผยแพร่ในสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการตีพิมพ์ในนิตยสาร ไปจนถึงการนำมาเพื่อจัดนิทรรศการ ในแต่ละครั้งย่อมพบเจอปัญหาและอุปสรรคมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ที่ไม่เคยไปมาก่อนก็ยิ่งยากขึ้นไปอีกเพราะนอกจากจะต้องเตรียมตัวในเรื่องของการถ่ายภาพแล้ว ช่างภาพยังจะต้องจัดการกับเรื่องระบะของการเดินทาง การค้นหาข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่เหล่านั้นด้วยถ้าเป็นการเดินทางที่มีการเตรียมการให้เป็นอย่างดี อย่างในกรณีของช่างภาพที่ได้รับมอบหมายจากนิตยสารหรือสื่อต่างๆที่มีไกด์ท้องถิ่นคอยแนะนำชี้เป้าหมายให้ คงเป็นเรื่องง่ายหากแต่ภาพที่ได้คงจะไม่มี ความแตกต่างจากที่พบเห็นกันทั่วไปนัก แต่อย่างไรก็ตามช่างภาพก็ควรที่จะแสวงหารูปแบบ การสร้างสรรค์ที่เป็นแนวทางของตัวเองสามารถสร้างมุมมองของตัวเองที่ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจมากกว่าที่ถ่ายภาพ ในรูปแบบที่เคยทำมา ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นในลำดับต้นๆ ก็คือการเตรียมตัวหาข้อมูลก่อนออกทำงาน

โดยทั่วไปนั้นกระบวนการการทำงาน of ช่างภาพมักจะ ไม่ค่อยได้รับการอธิบายเท่าใดนักทั้งที่เป็นการทำงานที่มี ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนพยายามที่จะอธิบายกระบวนการการทำงานของตนเองที่ได้ทำการสร้างสรรค์ ชุดภาพถ่ายขาวดำ เพื่อนำมาจัดแสดงนิทรรศการในหอศิลป์ ทั้งกระบวนการเพื่อที่จะได้เป็นแนวทางให้กับช่างภาพและผู้สนใจ ได้เห็นกระบวนการที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของตัวเองต่อไป

2. การหาข้อมูลของพื้นที่การทำงาน

ในทางปฏิบัติช่างภาพจำนวนมากมักจะเป็นเพียงผู้ที่เข้ามาแล้วออกไปจากพื้นที่ปฏิบัติงานในระยะเวลาอันสั้น ภาพของเขาหรือเธอมักจะเป็นเพียงการบันทึกในสิ่งที่มองเห็น หรือหากมีคนพาไปให้บันทึกภาพดังที่กล่าวไปแล้วตอนต้น แต่ช่างภาพผู้นั้นขาดข้อมูลของพื้นที่ที่ตนทำงานก็จะทำให้ช่างภาพไม่สามารถสร้างสรรค์หรือตั้งประเด็นที่ตัวเองต้องการจะนำเสนอได้

เมื่อผู้เขียนได้ทราบว่าต้องเดินทางไปยังประเทศตุรกีเพื่อบันทึกภาพมาจัดแสดงผลงานประจำปี ของสาขาวิชา ภาพภาพที่ตัวเองสังกัดอยู่และจะต้องเป็นผู้กำหนดเส้นทางและสถานที่ในระยะเวลาสิบวันในประเทศตุรกี ด้วยความที่เป็นประเทศที่ข้าพเจ้าไม่เคยมีประสบการณ์ในการเดินทางมาก่อน สิ่งแรกที่จำเป็นต้องทำคือการค้นหาข้อมูลว่าประเทศตุรกีเป็น

อย่างไร มีประวัติศาสตร์ที่มาจากใครผู้คนวัฒนธรรมและภูมิประเทศเป็นแบบไหนซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้มีความยากลำบากอะไรในการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต แต่จากข้อมูลที่มีมากมายสิ่งที่จำเป็นจะต้องมองหาข้อมูลสองกลุ่มข้อมูล ได้แก่

1. ข้อมูลของสภาพภูมิศาสตร์และสถานที่
2. ข้อมูลประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศตุรกี

ความสำคัญของการค้นข้อมูลของสภาพภูมิศาสตร์และสถานที่ มีความสำคัญมากเพราะจะเป็นข้อมูลในการกำหนดเส้นทางการเดินทางเพื่อทำการบันทึกภาพ การเลือกที่จะไปที่ไหนนั้นข้าพเจ้าใช้ระยะเวลาและข้อมูลทางประวัติศาสตร์เป็นตัวตั้งซึ่งจากการค้นคว้าพบว่าตุรกีเป็นประเทศที่มีอารยธรรมต่างๆ เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานไม่ว่าจะเป็นความรุ่งเรืองของอาณาจักรโรมันตะวันออก อาณาจักรคริสเตียนไบแซนไทน์ (Christian Byzantine Empire) อาณาจักรเซลจุก (Seljuk Empire) และอาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) ที่เกิดและดับไปตลอดระยะเวลาสามพันปีจากข้อมูลดังกล่าวข้าพเจ้าจึงได้กำหนดเส้นทางโดยเมืองที่จะใช้เวลามากที่สุดคือ เมืองอิสตันบูล (Istanbul) อันเป็นเมืองเก่าแก่ตั้งแต่สมัยโรมันและเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) เมืองนี้เป็นเมืองที่มีสถานที่สำคัญมากมายที่เด่นๆ ก็คือวิหารเซนต์โซเฟีย หรือฮาเจียโซเฟีย (St. Sophie / Hagia Sophia) สุเหร่าสุลต่านอาห์เหม็ดหรือที่รู้จักกันในชื่อสุเหร่าสีน้ำเงิน (Sultan Ahmed Mosque/ Blue Mosque) พระราชวังทอเกปิ (Topkapi Palace) อันเป็นวังของสุลต่านแห่งอาณาจักรออตโตมันมากกว่าพันปี นอกจากนี้อิสตันบูลยังเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดเป็นเมืองที่ทวีปเอเชียและยุโรปมาบรรจบกัน เพื่อการบันทึกภาพเมืองที่ร่ำรวยเรื่องราวนี้ข้าพเจ้าจึงกำหนดเวลาทั้งหมดส่วนเพื่อใช้ในการทำงานในเส้นทางต่อมาได้กำหนดให้ เดินทางไปยังชายฝั่งทะเลอีเจียนเพื่อบันทึกภาพภูมิประเทศของเมืองชายฝั่งทะเล แต่เมื่อทำการปรับแผนเนื่องจากเวลาไม่พอจึงเลือกที่จะไปยังเมืองโรมันโบราณและหน้าผาหน้าตกลีซาวที่เดเนลิซ (Deneliz) เมืองปากมุขาคาล์ (Pakkmucale) เพื่อทำการบันทึกภาพความมหัศจรรย์ของหน้าผาที่สวยงามที่เกิดจากแคลเซียมขนาดใหญ่และในบริเวณดังกล่าวยังมีเมืองโรมันโบราณชื่อเฮราโพลิส (Hierapolis) ที่เป็นเมืองขนาดเล็กแต่ร่ำรวยเพราะเป็นเมืองที่ชั้นสูงของโรมันเพราะเป็นเมืองตากอากาศและมาอยู่เพื่ออาบน้ำแร่รักษาโรคต่างๆ ก่อนที่เมืองนี้ถูกทำลายลงเพราะแผ่นดินไหวในช่วงศตวรรษที่ 7

หลังจากนั้นจึงไปยังเมืองคอนย่า (Konya) อันเป็นเมืองขนาดใหญ่อดีตเมืองหลวงของอาณาจักรมุสลิมเซลจุก (Seljuk Empire) อันเป็นที่ตั้งของนิกาเยฟลานา (Mevlana) เพื่อบันทึกภาพเมืองและผู้คนในแผ่นดินเอเชียหรือที่เรียกว่า "อนาโตเลีย (Anatolia)" ซึ่งเมืองนี้มีลักษณะที่ค่อนข้างอนุรักษ์นิยมและเคร่งศาสนามากกว่าเมืองอย่างอิสตันบูลและไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางแวะเยี่ยมชมเท่าใดนักจุดสุดท้ายที่กำหนดก่อนกลับมาที่อิสตันบูลคือคาปาโดเกีย (Cappadocia) เมืองที่มีความมหัศจรรย์ของธรรมชาติของรูปทรงภูเขาหินและแท่งหินขนาดใหญ่ และมีการเจาะรูผนังภูเขาเพื่ออยู่อาศัยของชาวคริสต์ในศตวรรษที่ 2 และ 3 เพื่อหลบหนีจากผู้รุกราน เมืองนี้มีความมุ่งหมายที่จะบันทึกภาพยิ่งใหญ่ของธรรมชาติของประเทศตุรกีเป็นสำคัญก่อนจะกลับมาถึงอิสตันบูลอีกสองวันเพื่อเก็บภาพวิถีชีวิตและความร่วมสมัยของตุรกี การวางแผนเดินทางในลักษณะนี้จะทำให้มีความหลากหลายของเรื่องราวสำหรับการเดินทางเป็นกลุ่มของช่างภาพที่ต่างก็มีมุมมองเฉพาะตน

นอกจากนี้ช่างภาพเป็นผู้ที่ใช้ภาพถ่ายเพื่อสื่อสารความหมายที่ให้ผู้ชมเข้าใจหรือเห็นถึงวัฒนธรรมที่มาที่ไปของความเป็นอยู่ของผู้คนและสังคมตุรกี เพื่อความเข้าใจดังกล่าวการค้นคว้าหาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจึงจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะจะทำให้ช่างภาพสามารถมองหาประเด็นที่จะนำไปสร้างแนวคิด (Concept) ในการถ่ายภาพเมื่ออยู่ในพื้นที่ทำงาน จากการค้นคว้าข้าพเจ้าพบว่าตุรกีเป็นดินแดนที่กว้างใหญ่เป็นที่บรรจบกันของสองทวีป อารยธรรมเกิดขึ้นก่อนอาณาจักรโรมันมาจนถึงรัฐอิสลามที่ทันสมัยอย่างในปัจจุบัน จากข้อมูลเหล่านี้ทำให้เราเห็นภาพกว้างๆ ของดินแดนที่เราจะต้องเดินทางเพื่อบันทึกภาพ จะทำให้สามารถมองหาเป้าหมายที่จะถ่ายภาพได้จากข้อมูลเหล่านี้

การเดินทางครั้งนี้ข้าพเจ้ามีความตั้งใจเป็นเบื้องต้นว่าจะบันทึกภาพในลักษณะที่ใช้ความประทับใจของตนเองที่มีต่อสถานที่ที่เชื่อมโยงกับข้อมูลและความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ได้ค้นคว้ามา ในรูปแบบของภาพที่เน้นอารมณ์ของภาพที่ผู้ถ่ายภาพรู้สึกต่อพื้นที่หรือเวลาที่บันทึกภาพมากกว่าที่จะนำเสนอว่าสถานที่นั้นๆ คือที่แห่งใด ตัวอย่างที่ชัดเจนของการเตรียมตัวต่อแนวคิดนี้คือข้าพเจ้าเลือกใช้การถ่ายภาพด้วยฟิล์มขาวดำ ขนาด 35 มม. ความไวแสง 400 ที่มีความคมชัดพอสมควรแต่ภาพ

จะมีเกรนและมีความเปรียบต่างของน้ำหนักขาวและดำที่ค่อนข้างสูง การเลือกใช้ฟิล์มในลักษณะนี้ข้าพเจ้าเชื่อว่าการที่ตัวข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความชื่นชอบในประวัติศาสตร์ศิลปะ เมื่อนึกถึงภาพในอดีตของสถานที่ประกอบเข้ากับจินตนาการของข้าพเจ้าภาพจะเป็นภาพที่ไม่มีสีสัน และไม่ซับซ้อน องค์ประกอบต่างๆ ที่ทำการบันทึกนั้นจะเป็นเพียงรูปร่างและรูปทรงของน้ำหนักขาวเทาเท่านั้น

3. การทำงานในพื้นที่และการเลือกใช้อุปกรณ์

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นข้าพเจ้าเลือกใช้การถ่ายภาพขาวดำด้วยฟิล์มความไวแสงปานกลาง ขนาด 35 มม. ด้วยกล้องถ่ายภาพขนาดเล็กใช้เลนส์เพียงสองช่วงได้แก่ 35 มม. ซึ่งเป็นเลนส์มุมกว้างปานกลางและเลนส์ปกติขนาด 50 มม. การใช้เลนส์เพียงสองช่วงทำให้ต้องตัดสินใจบันทึกภาพและจัดองค์ประกอบศิลปะ ข้อดีก็คือผู้ถ่ายภาพจะตั้งใจกับภาพในช่วงของเลนส์ที่มีอยู่ตรงหน้าเท่านั้น โดยไม่ต้องพะวงว่าจะเลือกใช้เลนส์ช่วงใดเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำงานของตนเองไปตัว และการกำหนดว่าใช้ฟิล์มขาวดำนั้นจะทำให้เรามองภาพที่จะออกมาก่อนเป็นโทนขาวดำเท่านั้น เพราะในบางมุมมองจะเป็นภาพที่สวยงามแต่อาจจะภาพขาวดำที่ใช้ไม่ได้ก็ได้

เหตุผลในการที่ข้าพเจ้าเลือกใช้ฟิล์มแทนกล้องดิจิทัลในปัจจุบันมีคุณภาพที่ดีมากกว่า และมีความสะดวกกว่านั้น เพราะในทฤษฎีส่วนตัวข้าพเจ้ารู้สึกว่าการบันทึกภาพที่เป็นเรื่องของการบินก็มีความรู้สึกนั้นสำหรับข้าพเจ้าการที่มีสิ่งที่จะต้องได้นั้นก็คือฟิล์มซึ่งจะต้องมีขบวนการในการนำมาล้างอัดขยายในห้องมืดซึ่งทำให้เราไม่แยกขาดจากสิ่งที่เราเห็นและสิ่งที่เรารู้สึกต่อสถานที่หรือเหตุการณ์ที่เราพบเจอเท่าใดนัก

4. การทำงานในพื้นที่

เมื่อออกเดินทางสิ่งข้าพเจ้ามองหาที่จะมาจากข้อมูลที่ได้ทำการค้นคว้ามาก่อนหน้าเพื่อสร้างแนวคิดในการบันทึกภาพคือพยายามถ่ายทอดความเก่าแก่ของอารยธรรมที่เกิดขึ้นและดับไปในดินแดนตุรกี ที่ข้าพเจ้าเคยได้รับรู้มาตลอดในฐานะนักเรียนประวัติศาสตร์ศิลปะไม่ว่าจะเป็นนิเวศวิทยาเชิงนิเวศ หรือความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรโรมันมาจนถึงความรุ่งเรืองและล่มสลายของจักรวรรดิออตโตมันมาร่วมกับภาพของตุรกีสมัยใหม่ที่ข้าพเจ้าไม่เคยรู้จักมาก่อนผสมกันสร้างเป็นกรอบในการมองเพื่อบันทึกภาพ โดยเน้นที่ความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อสถานที่และสถานการณ์เป็นหลัก จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าแบ่งการบันทึกภาพออกเป็นสองลักษณะคือในรูปแบบแรกจะเป็นการบันทึกภาพของสถานที่ที่ข้าพเจ้าเคยได้รับรู้มา ในขณะที่อีกกลุ่มจะเป็นภาพผู้คนในตุรกีสมัยใหม่ที่ข้าพเจ้าไม่รู้จัก

อย่างไรก็ตามเมื่อเริ่มเดินทางไปสู่ระยะตามเส้นทางที่กำหนด ข้าพเจ้าพบว่าตนเองก็เป็นสิ่งที่สังเกตและถูกจดจำโดยผู้คนในพื้นที่บ่อยๆ ครั้ง อาจจะเป็นความแปลกตาหรือเหตุผลใดก็ได้ไม่ทราบได้อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าได้นำเอาเหตุการณ์นี้มาคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาต่อการถ่ายภาพของข้าพเจ้าเป็นมุมมองของการบันทึกเรื่องราว จากสถานที่และผู้คนอันเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าในฐานะช่างภาพนักกลับมาเพื่อนำเสนอต่อผู้ชมในขณะเดียวกันนั้นข้าพเจ้าก็ได้กลายมาเป็นส่วนของสถานการณ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งในมุมมองอันเป็นความทรงจำของผู้อื่นเช่นกัน ซึ่งต่อมาในภายหลังเมื่อข้าพเจ้านำฟิล์มกลับมาล้างและอัดขยายข้าพเจ้าพบว่าภาพจำนวนมากที่บุคคลในภาพกำลังมองหรือแอบสังเกตข้าพเจ้าอยู่ ซึ่งข้าพเจ้าได้นำแนวคิดนี้มาพัฒนาเป็นแนวคิดของการแสดงภาพในนิทรรศการต่อไป

5. กระบวนการล้างฟิล์ม

การถ่ายภาพครั้งนี้ข้าพเจ้าใช้ฟิล์มไปทั้งสิ้น 21 ม้วนทั้งหมดเป็นฟิล์มขาวดำโกดักรุ่น Tri X ความไวแสง (ISO) 400 ซึ่งจะไม่ผลกับการถูกตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์ในสนามบิน ฟิล์มรุ่นนี้ข้าพเจ้าใช้งานมาเป็นเวลานานทั้งเคยนำภาพที่ขยายจากฟิล์มรุ่นนี้ไปจัดแสดงภาพหลายครั้ง ทำให้พอรู้ถึงลักษณะเด่นๆ ของฟิล์มโดยข้าพเจ้ามีวิธีการล้างคือใช้น้ำยาล้างฟิล์มโกดัก

D76 ในสัดส่วน 1:1 ครั้งละ 1200 มิลลิลิตรด้วยแท่งล้างฟิล์มขนาดห้าม้วนเป็นเวลา 10 นาที เขย่าครั้งละ 10 วินาที ทุกๆ 30 วินาที เพื่อให้ความเปรี้ยวต่างของน้ำหนักสูงกว่าปกติเล็กน้อยฟิล์มชุดนี้ข้าพเจ้าทำการทดสอบค่าความไวแสงที่แท้จริง ด้วยกระบวนการทดสอบ Exposure Test ก่อนการนำไปใช้งานพบว่าค่าความไวแสงที่แท้จริงคือ ISO320 แต่เมื่อนำไปบันทึกที่ความไวแสงที่ ISO400 จะทำให้เกิดความเปรี้ยวต่างของน้ำหนักขาวดำที่สูงตามที่ข้าพเจ้าต้องการ

ในส่วนของการใช้น้ำยาหยุดภาพและน้ำยาคงสภาพข้าพเจ้าใช้น้ำยายี่ห้อ Ilford เนื่องจากความสะดวก ในการหาน้ำยาสองตัวนี้ในท้องตลาดซึ่งข้าพเจ้าใช้น้ำยาหยุดการสร้างภาพและคงสภาพตามเวลาปกติที่กำหนดจากเอกสารที่มา กับน้ำยา ซึ่งก็ให้ผลเป็นอย่างดี

6. การสแกนฟิล์ม

ในความตั้งใจแรกข้าพเจ้าจะทำการอัดขยายภาพด้วยวิธีการเคมีในห้องมืดแต่ด้วยข้อจำกัดของชนิดกระดาษอัดภาพ ที่มีเพียงแบบเดียวคือแบบเรซินที่เป็นผิวมันและไม่มีความหนา 24 x 20 นิ้ว ทำให้ต้องล้มเลิกความคิดไป ดังนั้นทางเลือกในการ จัดพิมพ์ภาพจึงเหลือเพียงการสแกนฟิล์มแล้วนำไปพิมพ์ด้วยระบบอิงค์เจ็ท (Ink Jet) ข้าพเจ้าไม่ได้ทำคอนแทค-ปรินท์ เพื่อดูภาพทั้งหมดเนื่องจากการสแกนฟิล์มก็จะทำให้เราได้เห็นภาพทั้งหมดอยู่แล้วข้าพเจ้าจึงเลือกที่สแกนฟิล์มทั้งหมดจาก ฟิล์ม 21 ม้วนจำนวนประมาณ 750 ภาพโดยใช้เครื่องสแกนความละเอียดสูงยี่ห้อนิคคอนรุ่นคูลสแกน 9000 (Nikon Cool scan 9000) ที่ให้ความละเอียดสูงสุด 4000DPI เมื่อสแกนภาพขนาดเท่าฟิล์ม 35 มม. จะได้ไฟล์ภาพขนาด 22 เมกะไบต์ จากการทดสอบพบว่าสามารถนำไปพิมพ์ภาพขนาด 24 x 20 นิ้ว ได้ดีแต่มีเกรนที่พอสังเกตได้ ซึ่งก็เป็นไปตามความประสงค์ ที่จะให้ภาพมีเกรนเล็กน้อยเมื่อจัดแสดงของข้าพเจ้า

ขั้นตอนการสแกนฟิล์ม

1. จะทำการสแกนทีละ 12 ภาพโดยสแกนที่ความละเอียดสูงสุดทุกภาพเนื่องจากข้าพเจ้าถ่ายภาพเหตุการณ์สถานที่ ต่างๆ ที่ละหนึ่งภาพอาจจะต่างกันเพียงแนวตั้งหรือแนวนอนไม่ได้ทำการถ่ายภาพเพื่อสภาพแสงหรือการถ่ายภาพคร่อม (Bracket) แต่อย่างไรก็ตามเพราะการใช้ฟิล์มเนกาทีฟที่สามารถปรับความมืดและสว่างได้ในกระบวนการล้างอัดขยายภาพ และฟิล์มโกดัก Trix400 เป็นฟิล์มที่มีช่วงในการรับแสงของฟิล์มกว้าง (Film Latitude) ถึงห้าสโตปทำให้สามารถนำมาปรับ ในช่วงการอัดขยายหรือการสแกนได้ทำให้ทุกภาพของข้าพเจ้าจะเป็นภาพที่ใช้ได้

2. การตั้งค่าการสแกนจะตั้งที่ความละเอียดสูงสุด 4000DPI ที่ขนาดเท่าฟิล์มตั้งการสแกนเป็นค่าขาวดำ (Gray Scale) ปรับให้ทุกค่าเป็นศูนย์และปิดระบบปรับภาพอัตโนมัติ เพราะบ่อยครั้งที่ระบบอัตโนมัติจะปรับให้ภาพไม่เป็นไปอย่างที่ต้องการ โดยเฉพาะภาพที่มีความเปรี้ยวต่างสูงโดยมากมักจะปรับให้สว่างเกินไป

3. เมื่อสแกนเสร็จทุกครั้งต้องทำการตรวจสอบน้ำหนักของภาพเสมอบางครั้งการสแกนภาพเลนส์ที่สแกนภาพ อาจจะไปอ่านค่าในส่วนมืดหรือส่วนสว่างจะทำให้ภาพมืดหรือสว่างจนเกินไปถ้าพบจะต้องทำการสแกนใหม่เฉพาะภาพนั้น โดยปรับจากภาพที่แสดงผล (Preview) มาก่อนที่จะลงมือสแกน

4. การสแกนฟิล์มโดยหลักการแล้วเครื่องสแกนจะอ่านค่าจากความเปรี้ยวต่างของน้ำหนักของภาพ แต่หากเป็นฟิล์ม ที่มีเกรนค่อนข้างชัดเครื่องสแกนจะอ่านค่าน้ำหนักและสแกนจากจุดของเกรน ทำให้จะมีเกรนที่เห็นได้ชัดเมื่อดูจากจอภาพ แต่จะลดลงเมื่อนำไปพิมพ์ภาพ

7. กระบวนการคัดเลือกภาพเพื่อจัดพิมพ์

เมื่อสแกนฟิล์มทั้งหมดเรียบร้อยแล้วข้าพเจ้าได้ทำการคัดเลือกภาพออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มของคนและสถานที่ตาม แนวทางที่ได้กำหนดโดยภาพสถานที่จะเป็นสถานที่ที่ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจและใช้ส่วนประกอบต่างๆ ของสถานที่และสภาพ

ของแสงเป็นตัวกำหนดว่าภาพที่บันทึกนี้จะเป็นภาพที่ถูกนำมาจัดแสดงซึ่งภาพสถานที่ส่วนมากข้าพเจ้าจะคิดไว้ตั้งแต่ตอนถ่ายภาพแล้วว่าจะนำมาใช้จัดแสดงโดยเฉพาะภาพที่สภาพแสงที่เหมาะสมกับสถานที่นั้นๆ เช่นแสงแดดยามเย็นที่ทำให้บางส่วนของทุ่งดอกทัญญาในเมืองโรมันโบราณไฮราโพลิส (Hierapolis) เป็นสีขาวตัดกับสีเข้มของใบทัญญาทำให้เกิดมิติของภาพที่น่าสนใจข้าพเจ้าบันทึกภาพ (รูปผลงานคู่ที่ 3) ไว้หลายมุมเพราะคิดว่าสภาพในลักษณะนี้เมื่อเป็นภาพขาวดำจะมีน้ำหนักขาวจัดและดำที่ตัดกัน ทำให้ในภาพมีส่วนที่มีรายละเอียดและไม่มีเหมือนกับภาพในอดีตที่มีส่วนที่หายไปและมีเพียงบางปรากฏตรงหน้าเราเท่านั้น ซึ่งการเลือกภาพสถานที่นั้นข้าพเจ้ากำหนดว่าจะเลือกจากสถานที่เกี่ยวข้องกับเวลาโดยจะเริ่มจากความเก่าแก่ของแผ่นดินตุรกีไปจนความทันสมัยของตุรกีสมัยใหม่

ในส่วนของภาพวิถีชีวิตของผู้คนข้าพเจ้าพยายามเลือกจากความหลากหลายของผู้ตั้งแต่ผู้คนี่เคร่งครัดในศาสนาอิสลามไปจนถึงผู้คนที่มีความเป็นตุรกีสมัยใหม่ตามแนวทางเดียวกับการคัดเลือกภาพสถานที่อย่างไรก็ตามดังที่กล่าวไปในตอนต้นข้าพเจ้าพบว่าตัวเองมักจะถูกสังเกตโดยผู้คนในพื้นที่อยู่บ่อยครั้งและเมื่อกลับมาดูภาพที่เห็นก็พบว่ามิภาพจำนวนมากที่บุคคลในภาพ มองมาที่ข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้าวิเคราะห์และสร้างแนวคิดในการแสดงผลงานโดยมีส่วนประกอบของภาพสถานที่หรือทิวทัศน์อันเป็นความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อดินแดนตุรกีส่วนภาพของผู้คนนั้นเป็นภาพสะท้อนผู้คนที่ข้าพเจ้าได้พบเจอเห็นและข้าพเจ้าก็ถูกเห็นเป็นส่วนหนึ่งของภาพความทรงจำของพวกเขาเช่นกันโดยแนวคิดดังกล่าวนี้ข้าพเจ้าจึงนำมาตั้งชื่อชุดผลงานว่า “ความทรงจำและข้า” (Mind and Impressive...) โดยมีแนวคิดว่า

“สำหรับความยิ่งใหญ่ของประเทศอย่างตุรกีการบันทึกภาพคงจะเป็นสิ่งเดียวที่สามารถนำเสนอความประทับใจที่มีต่อผู้คนและพื้นที่ได้สำหรับข้าพเจ้า ในฐานะที่เป็นผู้บันทึกภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสิ่งต่าง ๆ เพียงเพื่อที่จะเป็นการเก็บความทรงจำที่ปรากฏตรงหน้า ซึ่งสิ่งที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ผู้คนห้วงจังหวะเวลาคล้ายกับจะทำการถกเถียง เพียงเสี้ยววินาทีในความคิดก่อนที่ข้าพเจ้าจะกดชัตเตอร์บันทึกความทรงจำเหล่านั้นไว้ อย่างไรก็ตามการมองและถูกมองคงเป็นเรื่องเดียวกันห้วงเวลาที่ข้าพเจ้าพยายามจัดส่วนประกอบต่างๆ ในความคิด ข้าพเจ้าก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำของผู้คนและพื้นที่เช่นกัน”

ภาพทั้งสองชุดที่ข้าพเจ้าได้นำมาประกอบเข้าด้วยกันนั้นมีทั้งหมด 14 ภาพโดยแบ่งกลุ่มละ 7 ภาพซึ่งในกระบวนการเลือกและจัดวางนั้น ไม่สามารถดูจากจอคอมพิวเตอร์ได้เนื่องจากขนาดของจอที่ทำให้เห็นได้เพียงหนึ่งภาพหรือสองภาพการพิมพ์ภาพออกมาเพื่อเลือกจึงเป็นสิ่งจำเป็นในชุดแรกข้าพเจ้าพิมพ์ภาพขนาด 4 x 6 นิ้ว ทั้งหมดจำนวน 40 ภาพ (รูปที่ 1) นำมาวางเรียงกันเพื่อให้เห็นภาพรวมของการนำเสนอซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปว่าควรจะตัดภาพบางส่วนที่ไม่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างภาพสถานที่และภาพผู้คนจากนั้นจึงนำภาพที่คัดเลือกแล้วไปขยายขนาด 14 x 16 นิ้ว จำนวน 20 ภาพ (รูปที่ 1) นำมาจัดเรียงกันบนผนังเพื่อให้ได้รูปแบบที่ใกล้เคียงกับการจัดแสดงพบว่าภาพในแนวตั้งไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการนำเสนอที่ภาพผู้คนทั้งหมดที่คัดเลือกมาเป็นแนวนอน เมื่อนำมาประกอบเข้าชุดกันทำให้เกิดความไม่กลมกลืนขาดเอกภาพในการนำเสนอ ทำให้ต้องตัดภาพในแนวตั้งออกเหลือผลงานที่จะนำไปจัดแสดงทั้งหมด 14 ภาพขนาด 20 x 24 นิ้วในกรอบสีดำ

รูปที่ 1 การคัดเลือกภาพจากภาพขนาด 4 x 6 นิ้วและขนาด 14 x 16 นิ้ว

5. การพิมพ์ภาพ

การพิมพ์ภาพนั้นข้าพเจ้าใช้การพิมพ์ในระบบอิงค์เจ็ทความละเอียดสูงบนกระดาษผิวด้าน Hot Press Bright ที่มีคุณสมบัติในการไล่น้ำหนักขาวเทาได้ดีโดยเตรียมไฟล์ภาพเป็น Tiff ความละเอียด 300Dpi ขนาด 20 x 24 นิ้วโดยทำการพิมพ์ทดสอบทุกภาพขนาด 5x7 นิ้วก่อนที่จะทำการพิมพ์จริง ด้วยความที่ภาพมีน้ำหนักดำมากในบางรูปสิ่งที่จะต้องระวังคือฝุ่นที่อยู่บนกระดาษที่อาจจะเข้าไปในระหว่างการพิมพ์ เมื่อพิมพ์ออกมาแล้วจะทำให้เกิดจุดสีขาวที่เห็นได้ชัดเพราะหมึกไม่ติด และต้องระวังรอยขีดข่วนที่อาจจะเกิดในระหว่างที่หมึกพิมพ์ยังไม่แห้งสนิทอีกด้วยและในภาพที่มีน้ำหนักดำอาจจะต้องพิมพ์ทดสอบเพื่อดูน้ำหนักที่ขนาดที่จะใช้งานด้วย (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 ภาพการพิมพ์ทดสอบน้ำหนักของภาพ

รูปที่ 3 ภาพการจัดแสดงผลงานที่หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

9. รูปแบบการจัดแสดง

ดังที่กล่าวไปแล้วภายใต้แนวคิดเรื่องการเมืองและการถูกมองข้าพเจ้าใช้ภาพสถานที่สะท้อนความรู้สึกของตนเองโดยและใช้ผู้คนเป็นภาพสะท้อนสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นและถูกเห็น ภาพผู้คนจะถูกวางไว้ด้านบนเป็นตัวแทนของเวลาปัจจุบันของตุรกี ในขณะที่ภาพสถานที่ ที่สะท้อนความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อประวัติศาสตร์อันยาวนานของแผ่นดินตุรกี จะถูกวางไว้ด้านล่าง โดยภาพสถานที่และผู้คนจะสัมพันธ์กันในเรื่องของเวลา โดยจะได้อธิบายอย่างละเอียดในแต่ละคู่ต่อไปดังนี้

10. ผลงานที่จัดแสดง

10.1 ภาพคู่ที่ 1

เป็นภาพเปิดที่บอกเล่าถึงแผ่นดินตุรกีเป็นภาพตอนเช้าที่พยายามจะแสดงถึงความใหญ่และการเริ่มต้นของการเดินทางในขณะที่ภาพของคนเป็นภาพที่ถ่ายจากตลาดเครื่องเทศในอิสตันบูลที่มีความเก่าแก่กว่าพันปีภาพของผู้คนในตลาดที่ดำเนินการมานานหลายรุ่นต่างเชื้อเชิญให้ผู้คนเข้าเยี่ยมชมร้านของตนเองเป็นภาพที่สะท้อนถึงความต่อเนื่องของวัฒนธรรมที่มีมาช้านานของผู้คน

รูปผลงานคู่ที่ 1

10.2 ภาพคู่ที่ 2

เป็นภาพหน้าต่างฮาเร็มในพระราชวังทอเกะปีที่มรุภาพดทิวทัศน์และแสงที่ส่องลงมาอย่างพอเหมาะข้าพเจ้ารู้สึกว่เมื่อมองไปที่ภาพทิวทัศน์และแสงนั้นคงเป็นมมุเดียวกับที่ผู้หญิงในฮาเร็ม มองออกไปยังโลกภายนอกเป็นภาพที่สะท้อนความเป็นไปของช่วงเวลาหนึ่งที่อาณาจักรออตโตมันกำลังรุ่งเรืองจนสามารถสร้างพระราชวังและฮาเร็มที่มีกฎเกณฑ์ของตัวเองได้ ในขณะที่ภาพของผู้คนข้าพเจ้าเลือกภาพผู้หญิงในสุเหร่า ที่เป็นภาพแทนของคนที่มีความเชื่อในหลักการเก่าแก่ของศาสนาและหญิงเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่มีมายาวนานของสังคมตุรกี

รูปผลงานคู่ที่ 2

10.3 ภาพคู่ที่ 3

เป็นภาพของหญิงสาวตุรกีในยุคใหม่ในชุดคลุมผมที่แสดงถึงความสุภาพ ที่ยังคงเคร่งครัดในหลักความเชื่อและกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองสังกัด ที่ดูจะขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวคนอื่นที่แต่งตัวแบบสบายๆ เธอก็ไม่ได้มีความสนใจหรือแสดงอาการผิดปกติแต่อย่างใดเมื่ออยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อ อย่างพระราชวังทอเกะปีราวกับการยอมรับความแตกต่างอันเป็นสิ่งที่ปกติในสังคมตุรกีสมัยใหม่ ในขณะที่ภาพสถานที่ที่เป็นภาพของไฮราโพลิส (Hierapolis) เมืองโรมันโบราณที่ล่มสลายไปกว่าสองพันปีสิ่งที่ปรากฏคือต้นไม้ที่กำลังจะเติบโตที่ข้าพเจ้าใช้แทนความหมายของความใหม่ส่วนตามพื้นจะเป็นเศษเสี้ยวหินที่เป็นเสี้ยวเล็กๆ ของประวัติศาสตร์ที่เหลือให้รับรู้ ในขณะที่บริเวณหญ้าที่โดนแสงสีเป็นสีขาวคือเรื่องราวในอดีตที่หายไป ภาพคู่นี้ข้าพเจ้าพยายามที่แทนถึงความเชื่อในปัจจุบันที่สะท้อนผ่านตัวตนและร่องรอยในอดีตที่เป็นความประทับใจและความรู้สึกของข้าพเจ้า

รูปผลงานคู่ที่ 3

10.4 ภาพที่ 4

เป็นภาพของชายชราในร้านขายอุปกรณ์ทางศาสนาเช่นสายสร้อยลูกประคำหรือหมวกที่ใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ภาพนี้ถ่ายในตลาดไม้ไกลจากสุเหร่าในเมืองคอนยาคซึ่งเป็นเมืองใหญ่ในเขตเอเชียของตุรกี ภาพชีวิตผู้คนที่นี่ดูจะมีความเคร่งครัดในความเชื่ออย่างเห็นได้ชัดกว่าในอิสตันบูล ในขณะที่ภาพสถานที่เป็นภาพบ้านในตำบลเล็กในเขตเนฟธีร์ย์ ตอนกลางของประเทศภาพสะท้อนถึงชีวิตประจำวันของคนในชนบทบ้านเรือนที่เรียบง่ายมักที่มักจะถูกมองข้ามไปเหมือนผู้คนธรรมดาที่ดำรงชีวิตอยู่ในแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่

รูปผลงานคู่ที่ 4

10.5 ภาพคู่ที่ 5

เป็นคู่ภาพที่สะท้อนถึงการมีชีวิตอยู่ในเมืองใหญ่ที่ผู้คนจากทุกที่ต่างเข้ามาใช้พื้นที่ร่วมกันกลุ่มของหญิงสาวที่เดินทางมาในย่านธุรกิจที่ทันสมัยอย่างทักซิมสแควในผ้าคลุมผมที่เรียบง่ายดูขัดแย้งกับพื้นที่พวกเธออาจจะเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาท่องเที่ยวประสบการณ์ในวันหยุดและเมื่อข้าพเจ้าได้เข้าไปบันทึกภาพ หญิงสาวที่มองมาที่ช่างภาพก็ได้บันทึกเอาช่างภาพไปเป็นประสบการณ์หนึ่งของเธอเช่นกัน

รูปผลงานคู่ที่ 5

10.6 ภาพคู่ที่ 6

เป็นชุดที่ข้าพเจ้าพยายามสื่อถึงความสุขความสนุกของชาวตุรกีที่พบเห็นได้ทั่วไปผ่านภาพของนักดนตรีหนุ่มที่เล่นดนตรีเปิดหมวกข้างถนนที่ย่านทักซิมสแควพร้อมๆ กับกลุ่มแฟนเพลงที่ยังคงวนเวียนรอบนักดนตรีคู่นี้ ในขณะที่การใช้พื้นที่ข้างๆ สุเหร่าเก่าแก่อายุพันปีเป็นที่เล่นฟุตบอลกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่คงจะสะท้อนความนิยมในกีฬานี้เป็นอย่างดี

รูปผลงานคู่ที่ 6

10.7 ภาพคู่ที่ 7

สองภาพที่ข้าพเจ้าเลือกเป็นภาพปิดของเป็นภาพชุดที่ต้องการนำเสนอความเป็นรัฐอิสลามที่ทันสมัยของตุรกี ภาพของคนรุ่นใหม่และทีมงานที่เข้ามาบันทึกภาพของข้าพเจ้าเป็นภาพแทนของความทันสมัยของบุคคลส่วนภาพของบันไดสถานีรถไฟใต้ดินใจกลางย่านทักซิมสแควพร้อมธงชาติกับภาพของผู้คนก็เป็นภาพที่สะท้อนถึงความเป็นรัฐตุรกีสมัยใหม่ได้ดี

รูปผลงานคู่ที่ 7

11. สรุป

การถ่ายภาพเพื่อนำเสนอเรื่องราวจากสถานที่หนึ่งเพื่อนำมาเสนอในรูปแบบของการจัดแสดงนิทรรศการนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องกำหนดรูปแบบของแนวคิดและรูปแบบในการนำเสนอเอง ดังนั้นกระบวนการคิดและสร้างสรรค์จึงต้องทำอย่างเป็นระบบตั้งแต่การค้นคว้าหาข้อมูลและเส้นทางในการเดินทางเพื่อให้ได้ภาพที่สามารถตอบสนองรูปแบบที่ต้องการนำเสนอได้ ความรู้ที่เราได้จากการค้นคว้าและการวางแผนจะทำให้มีความชัดเจนในการเลือกแนวคิดและจุดประสงค์ที่จะบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพ

จากภาพของผลงานที่ได้จัดแสดงภายใต้แนวคิดของการที่ช่างภาพบันทึกภาพความประทับใจต่อสถานที่นำเสนอออกมาเป็นภาพถ่ายที่เป็นความทรงจำของเขา ในขณะที่เดียวกันเขาก็ได้เป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำของคนอื่นโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในฐานะช่างภาพข้าพเจ้าพยายามนำเสนอประเด็นนี้เพื่อที่จะสะท้อนลักษณะเฉพาะของการถ่ายภาพที่ช่างภาพได้หยุดเอาเวลาของสถานที่หรือผู้คนนั้นไว้ด้วยการบันทึกเพียงเสี้ยววินาที ราวกับช่างภาพนั้นเป็นผู้ไม่เอาเวลาของคนอื่นมาเป็น

ของตนด้วยอุปกรณ์ที่เรียกว่ากล้องถ่ายภาพ แต่อย่างไรก็ตามไม่มีทางใดเลยที่ขโมยอย่างช่างภาพจะหลีกเลี่ยงหนีหายไปจากการมองของผู้อื่น ไม่ว่าเขาจะใช้กล้องตัวเล็กหรือพยายามจะทำตัวกลมกลืนแค่ไหนก็ตามซึ่งในที่สุดแล้วทุกคนก็ต่างเป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำของแต่ละคนในรูปแบบที่ต่างกันออกไป

จากแนวคิดนี้ข้าพเจ้าจึงเลือกที่จะจัดแสดงภาพในลักษณะภาพคู่กันดังที่ กล่าวไปแล้วในการอธิบายภาพซึ่งเมื่อนำไปจัดแสดงก็ได้รับการตอบสนองที่ดีโดยผู้ชมสามารถเข้าใจในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะนำเสนอได้ ข้าพเจ้าเขียนบทความนี้ขึ้นเพื่อที่จะพยายามอธิบายกระบวนการคิดที่ค่อนข้างจะเป็นอัตวิสัยเฉพาะตน เพื่อที่จะนำเสนอสิ่งที่คิดออกมาอย่างเป็นระบบอย่างน้อยเพื่อจะเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจที่จะทำการเดินทางเพื่อถ่ายภาพสร้างสรรค์และนำไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน, “ศัพท์บัญญัติวิชาการถ่ายภาพฉบับราชบัณฑิตยสถาน”, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ, 2530
Suzanne Swan, “DK Eyewitness Travel Guide: Turkey”, Dorling Kindersley Limited, London, 2012